

**Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»**

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Політична психологія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	III рік, семестр 5
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин 150 лекцій 24 семінарські 48 самостійна робота 78
Викладач ПП	
E-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Програма навчальної дисципліни « Політична психологія » складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Психологія». Предметом вивчення навчальної дисципліни в цілому є політика як особливий вид людської діяльності, що має свою структуру, суб'єкта та спонукальні сили. Центральним елементом складно організованого предмету політичної психології виступає суб'єкт політичної діяльності: окремі індивіди (політики/виборці), малі та великі соціальні групи, а також стихійні маси.
Мета та завдання курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи знань про політичну психологію як науку, що вивчає психологічні закономірності політичних процесів; засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних підходів до вивчення психологічних явищ та процесів, що супроводжують політичну діяльність, роз'яснення явищ політичної свідомості та політичної самосвідомості, одержання теоретичних основ для складення уявлень про свою власну політичну свідомість, самосвідомість та ідентичність; виховання моральних рис особистості політолога. Основні завдання навчальної дисципліни: розкрити основні історико-еволюційні аспекти становлення

	політичної психології як науки та базових категорій політичної психології; описати методологічні принципи та методи політико-психологічних досліджень; схарактеризувати психологічні особливості різних політичних режимів, специфічні особливості політичної діяльності та психологічного змісту влади; проаналізувати особливості політичних уподобань різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис політичної психології суспільства; розкрити ролі соціальних груп в політиці (політичних партій, рухів, громадських політичних організацій), політичного впливу на масову свідомість та масову поведінку; описати сутність та чинники політичної соціалізації особистості; формувати у здобувачів вищої освіти політичну свідомість.
Програмні результати навчання	
Під час вивчення дисципліни «Політична психологія» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності: Загальні: ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Фахові: ФК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. ФК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. ФК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. ФК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. ФК 06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. ФК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку. ФК 15. Здатність виявляти толерантність до міжкультурних форм самовираження й самоздійснення індивідуальності, до несхожості наукових поглядів, методологічних підходів тощо. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання: ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку. ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань. ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу літературних джерел, включаючи спеціальну термінологію для проведення дослідження.	

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формувати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно та письмово.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх роз'яснення.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

Зміст курсу

№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Зміст поняття “політична психологія”, його генеза	2
2	Тема 2. Політична свідомість як психологічний феномен	2
3	Тема 3. Психологія влади та електоральної поведінки	2
4	Тема 4. Політичне лідерство як психологічний феномен	2
5	Тема 5. Психологічні аспекти формування політичної культури	2
6	Тема 6. Національна політична культура та особливості перехідного періоду	2
7	Тема 7. Психологія політичного конфлікту	4
8	Тема 8. Психологія масовидної поведінки	2
9	Тема 9. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля	4
10	Тема 10. Психологічні особливості політичних технологій	2
	Усього:	24
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Зміст поняття “політична психологія”, його генеза	4
2	Тема 2. Політична свідомість як психологічний феномен	4
3	Тема 3. Психологія влади та електоральної поведінки	6
4	Тема 4. Політичне лідерство як психологічний феномен	4
5	Тема 5. Психологічні аспекти формування політичної культури	4
6	Тема 6. Національна політична культура та особливості перехідного періоду	4
7	Тема 7. Психологія політичного конфлікту	4
8	Тема 8. Психологія масовидної поведінки	6
9	Тема 9. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля	6
10	Тема 10. Психологічні особливості політичних технологій	6
	Усього:	48
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Тема 1. Зміст поняття “політична психологія”, його генеза	6
2	Тема 2. Політична свідомість як психологічний феномен	8
3	Тема 3. Психологія влади та електоральної поведінки	8
4	Тема 4. Політичне лідерство як психологічний феномен	8
5	Тема 5. Психологічні аспекти формування політичної культури	8
6	Тема 6. Національна політична культура та особливості перехідного періоду	8
7	Тема 7. Психологія політичного конфлікту	8
8	Тема 8. Психологія масовидної поведінки	8

9	Тема 9. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля	8
10	Тема 10. Психологічні особливості політичних технологій	8
	Усього:	78

Пререквізити	Вивчення даного курсу базується на знаннях основних положень загальної психології, вікової психології, соціальної психології.
Кореквізити	Юридична психологія
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда проблемнопошукового характеру, діалог); наочні методи (ілюстративний), практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, психологічний аналіз); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, навчальні дискусії; метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль), інтерактивні методи (робота в групах, ділова гра); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, планів, колоквіуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, тести, спостереження, модульна контрольна робота. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
1 Дайте визначення поняття «політична психологія».	
2. Дайте визначення об'єкта політичної психології.	

3. Предмет дисципліни «Політична психологія».
4. Як Ви розумієте предмет політичної психології у різних галузях психологічної науки?
5. Політична психологія як галузь науки.
6. Основні принципи політичної психології.
7. Об'єкт та предмет політичної психології.
8. Цілі і завдання сучасної політичної психології.
9. Історія виникнення політичної психології.
10. Основні етапи становлення та розвитку політичної психології.
11. Окресліть внесок античної науки у розвиток політико-психологічних ідей.
12. Охарактеризуйте основний зміст трактату Н. Макіавеллі «Государ».
13. Назвіть особливості основних етапів формування політичної психології як науки у XX ст.
14. Охарактеризуйте основні напрями досліджень сучасної політичної психології.
15. Проаналізуйте становлення психолого-політичної науки в Україні.
16. Основні поняття політичної психології.
17. Основні категорії політичної психології.
18. Політична свідомість.
19. Методи дослідження політичної психології.
20. Які функції політичної психології як науки в суспільстві?
21. Проаналізуйте зв'язок політичної психології з іншими науками?
22. Розкрийте зміст поняття «політична свідомість».
23. Проаналізуйте структуру політичної свідомості.
24. Охарактеризуйте функції політичної свідомості.
25. Проаналізуйте рівні політичної свідомості.
26. Розкрийте форми політичної свідомості.
27. Охарактеризуйте основні складові політичної самосвідомості.
28. Яка роль ідеології в сучасному світі?
29. Психологічне визначення політичної культури.
30. Основні елементи політичної культури.
31. Типи політичної культури.
32. Які напрями можна визначити для перетворення підданського типу політичної культури у активно-громадянський тип культури?
33. Політичні стереотипи.
34. Роль особистості в політиці.
35. Політична соціалізація.
36. Охарактеризуйте стадії процесу політичної соціалізації?
37. Дайте характеристику агентам і інститутам політичної соціалізації.
38. Психологія політичної діяльності.
39. Форми політичної діяльності.
40. Структура та функції політичної діяльності.
41. Основні методи політичного впливу.
42. Психологія натовпу.
43. Категорії та види натовпу.
44. Психотехнології та методи впливу.
45. Психологічні аспекти управління поведінкою натовпу.
46. Стиль політичної діяльності.
47. Група як суб'єкт у політиці.
48. Типи та типології малих груп.
49. Мотивація участі в політичному процесі.
50. Формування політичних поглядів особистості.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Політична психологія» є вибірковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Політична психологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. Бали за відповіді на групових заняттях – 5 б.:

- Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних

запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

- Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки – 4 б.

Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки – 3 б.

Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань – 2 б.

Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді – 1 б.

Оцінка **«Відмінно» - 90-100 балів** ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні і ґрунтовні відповіді на всі запропоновані йому питання. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посиляючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість відповідних знань для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка **«Добре» - 75-89 балів** ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності питань які висвітлюються. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка **«Задовільно» - 60-74 балів** виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання, або не відповів на деякі з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалів курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальність проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка **«Незадовільно» - 21-60 балів** виставляється студенту в разі, коли кожне з питань висвітлено поверхнево, або не висвітленими залишаються більшість питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні

Розподіл балів, які отримують студенти

										Модульний контроль	СРС	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	10 (4/2/4)	20	30	100

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна:

- Головатий М.Ф. Політична психологія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 136 с. https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/polit_psih.pdf
- Козирєв М. П. Політична психологія: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 648 с. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/434/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%80%D1%94%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
- Пірен М.І. Основи політичної психології: Навчальний посібник. — К.: Міленіум, 2003. — 418 с.
- Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. праць / За заг.ред. М.М.Слюсаревського – К., 2007. – Вип. 5-6. – 336 с.
- Фролов П.Д. Технології і методики прогнозування наслідків інформаційного впливу на політичні установи старшокласників: Методичний посібник. – К.: Міленіум, 2008. – 96 с.

Додаткова:

- Ляпина Т.В. Политические коммуникации: PR и реклама. – К.: Укрреклама, 2001. 19
- Малхазов О.Р. Технологія і досвід статистичного прогнозування динаміки електоральної поведінки // Наукові студії з політичної психології. – Вип. 3(6). – К., 2000. – С. 163-181.
- Терлецька І.В. Політична реклама.- Дніпропетровськ, 2002.
- Петрунько О.В. Категоризація політичних лідерів представниками українського електорату // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави. Мат-ли Другої всеукраїнської наукової конференції. – К.: ДОК-К, 1997. – С. 352-355.